

С.В. Якимова

к.ю.н., доцент, доцент кафедри КПП
ННІППО НУ «Львівська політехніка»

П.М. Бринь

студент групи ПВ₃ – 41
ННІППО НУ «Львівська політехніка»

НЕДОЛІКИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ВИКРАДЕННЯМ У ПАСАЖИРІВ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ

Викрадення майна у пасажирів відноситься до найпоширеніших видів злочинних посягань на об'єктах інфраструктури залізничного транспорту України. Зокрема, крадіжки становлять 76%, з числа усіх злочинів відносно осіб, котрі подорожують залізницею [5, с. 24]. Такі злочини вчиняються як на стаціонарних, так і на пересувних об'єктах сфери пасажирських перевезень залізничним транспортом, а зокрема, в поїздах їх частка становить понад 50% [4, с. 8].

Залізниця – це зона підвищеної небезпеки, а отже, вчинення викрадень у пасажирів на залізничному транспорті підвищує ступінь їх суспільної небезпеки. Зважаючи на динамічність обстановки учинення такого роду викрадень, використання зловмисниками специфічного техніко-технологічного режиму функціонування об'єктів сфери пасажирських перевезень істотно ускладнюється процес виявлення, розслідування цього виду злочинів, затримання злочинців «по гарячих слідах», а отже, на перші позиції виходить потреба у недопущенні вчинення корисливих злочинних посягань на власність пасажирів, тобто їх запобігання.

У зв'язку з комерціалізацією сучасної діяльності залізниць, значна увага приділяється питанням рентабельності пасажироперевезень, які традиційно відносяться до збиткових. Новітні проекти розвитку залізниць України передбачають їх інтеграцію до транспортної мережі ЄС на засадах активної співпраці у розбудові колії на території Західної Європи, модернізації існуючої на європейський зразок тощо [3]. При цьому якість транспортних послуг, що надаються пасажиром, розглядається односторонньо, виключно в контексті комфорту поїздки, зменшення часу перебування в дорозі, технологічній безпеці руху й експлуатації залізничного транспорту тощо. Разом з тим, безпека пасажирів на об'єктах залізничного транспорту має включати й їх майнову безпеку під час поїздки, адже в силу різних життєвих обставин таким особам потрібно мати при собі певні кошти, речі, техніку тощо.

Практично щоденно українськими залізницями курсує 250 потягів, у кожному з яких від 500 до 700 пасажирів. За результатами журналістських розслідувань з'ясовано, що за сучасних умов спостерігається сплеск злочинів у потягах. Пасажири почуваються незахищеними перед крадіями. Значною мірою такий стан пов'язаний з ліквідацією лінійних підрозділів поліції [2]. Працівники поїзних бригад все частіше безвідповідально ставляться до виконання професійних обов'язків, пов'язаних з усуненням факторів, що сприяють викраденням майна пасажирів; не сприяють тому, щоб пасажири негайно зверталися з відповідними заявами до поліції; співпраця з нарядами поліції на об'єктах залізниці – практично відсутня.

За таких умов основним і чи не єдиним суб'єктом запобігання викраденням у пасажирів на залізничному транспорті залишається Національна поліція. Однак не зважаючи на, в цілому, позитивний імідж Національної поліції, її діяльність на об'єктах транспортної інфраструктури характеризується низкою недоліків і, зокрема :

недостатньою дислокацією нарядів патрульної поліції, некоректним плануванням «піших» маршрутів, нераціональним використанням наявних сил і засобів на об'єктах сфери пасажирських перевезень залізничним транспортом;

недооцінкою важливості організації роз'яснювальної роботи серед пасажирів і працівників поїзних бригад;

недостатньою професійною підготовкою для охорони правопорядку на специфічних об'єктах, якими є об'єкти сфери пасажирських перевезень залізничним транспортом;

недостатньою міжгалузеву взаємодією підрозділів Національної поліції, а також відсутністю належного рівня їх співпраці з громадськістю та, передусім, з числа залізничників [1, с. 11];

відсутністю ефективних правових важелів впливу зі сторони Національної поліції на членів поїзних бригад, які не забезпечують належний рівень культури обслуговування на пасажирському залізничному транспорті, та не сприяють захисту майна пасажирів у такий спосіб (допускають несанкціоновану торгівлю у поїзді, не застерігають пасажирів від надмірної безпечності, не присікають факти розпивання алкогольних напоїв на шляху слідування, допускають гру в азартні ігри, не перешкоджають безцільному ходінню окремих пасажирів по вагонах, особливо в темний період доби, допускають безбілетний проїзд пасажирів тощо);

відсутністю практики складання профілактичних приписів на адресу адміністрації вокзалів, станцій, інших об'єктів сфери пасажирських перевезень щодо необхідності усунення недоліків в організації пасажирських перевезень, які сприяють викраденням майна пасажирів (відсутність відеокамер, захисних бар'єрів тощо);

відсутністю супроводу пасажирських поїздів нарядами поліції.

Окрім цього, брак оперативної інформації, також істотно ускладнює ефективність поліцейських у напрямку запобігання вчиненню викрадень у пасажирів на об'єктах пасажирських перевезень залізничним транспортом.

Отже, діяльність сучасної Національної поліції щодо запобігання викраденням у пасажирів на залізничному транспорті потребує удосконалення, зважаючи на кращі зразки історично набутого вітчизняного досвіду протидії злочинам на залізничному транспорті, а також з урахуванням сучасних реалій життєдіяльності українського суспільства. Особливої уваги заслуговує питання доцільності відновлення функціонування у складі Національної поліції окремого підрозділу, який би спеціалізувався на протидії злочинам на об'єктах залізничного транспорту України та в особливості в поїздах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаров Є. Ф. Запобігання корисливим злочинам на пасажирському залізничному транспорті України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук; спец. 12.00.08. Харків, 2017. 18 с.
2. Безопасность пассажиров "Укрзалізнички": Випуск ТСН. Тиждень за 17 листопада 2019 року. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=a0IrMGOjBAc>.
3. Відновлення транзитного потенціалу в контексті підвищення конкурентоспроможності України на міжнародному ринку транспортних послуг". Аналітична записка Національний інститут стратегічних. URL : <http://old2.niss.gov.ua/articles/1844/>
4. Снигерев А.П. Актуальные проблемы борьбы с преступлениями в сфере пассажирских перевозок на железнодорожном транспорте: учебно-методич. пособие. Харьков: ХИВД, 1992. 50 с.
5. Якимова С.В. Кримінологічна характеристика та попередження корисливих злочинів на залізничному транспорті (за матеріалами підрозділів транспортної міліції): монографія. Львів. Львівський державний університет внутрішніх справ, 2008. 324 с.